

ULOGA RODITELJA I ŽIVOTNE SREDINE U SPORTSKO - REKREATIVNIM AKTIVNOSTIMA

Benida Pljakić¹, Irfan Gračanin¹, Ahmet Međedović¹, Samir Dečković², Enver
Međedović³,
Esad Beširović²

1- Doktorski kandidat, 2- Student master studija u Nišu, 3- Državni Univerzitet u
Novom Pazaru,

Sažetak: Primena odgovarajućih programa sportsko – rekreativnih aktivnosti u procesu rada kao sadržaja koji daje doprinos u produktivnosti i predstavlja značajan element za očuvanje radnih sposobnosti, produžavanje aktivnog radnog veka, otklanjanje zamora i drugih efekata. Kroz ovaj koautorski rad na reprezentativnom uzorku sagledani su rezultati odnosa javnosti prema sportu, fizičkom vaspitanju i sportsko – rekreativnim aktivnostima, kao i proširenju postojećih i otkrivanju novih saznanja o uticaju primene različitih modela sportsko – rekreativnih programa. Osnovni cilj istraživanja je utvrđivanje efekata sportsko – rekreativnih aktivnosti i sticanje novih saznanja o pojedinim modelima programa i njihovim karakteristikama; praćenje sportskih aktivnosti; učešće porodice u sportskim aktivnostima; zainteresovanost lokalne samouprave za organizaciju sportsko-rekreativnih aktivnosti; odgovornost sportskog saveza.

Ključne reči: *propaganda u fizičkoj kulturi, životna sredina, modeli i efekti sportsko-rekreativnih aktivnosti, stavovi građanstva, stavovi roditelja.*

THE ROLE OF PARENTS AND ENVIRONMENT INTO A SPORT – RECREATIONAL ACTIVITIES

Abstract: Application of appropriate sports - recreational activities in the work process as content that contributes to productivity and is an important element for the preservation of working capacity, prolonging the active life cycle, eliminating fatigue and other effects. Through this co-author on a representative sample of the paper presents the results of public opinion towards sport, physical education and sport - recreational activities, as well as expand existing and discovering new knowledge about the impact of different models of sport - recreational programs. The main objective of this research is to determine the effects of sports - recreational activities, and acquiring new knowledge about a particular program models and their characteristics, surveillance, sports activities, family participation in sports activities; interest in local government for organizing sports and recreational activities; its responsibility Sports Federation.

Key words: *propaganda in physical education, environment, models and effects of sports and recreational activities, the attitudes of citizens, parents' attitudes.*

UVOD

Razvoj i transformacija društva u svim segmentima života posebno se odnosi i na fizičku kulturu. Doprinos na tom unapređivanju posebno se ogleda kroz uticaj životne sredine i javnosti koja preko medija ima snažan odraz na čitav društveni razvitak.

Kvalitet informacija prema granama sporta mora se uskladiti prema ukusima građanstva, ukazujući na mnoštvo društvenih faktora koji će dati doprinos razvoju životne sredine i društva u celini.

1. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja je sagledvanje odnosa roditelja (oca i majke) i životne sredine kao i doprinos uticaja propagande prema sportu, fizičkom vaspitanju i sportskoj rekreaciji.

2. CILJ I ZADACI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje ima naučni i praktični cilj. Naučni cilj se ogleda u tome što se analizira i utvrđuje uticaj roditelja i životne sredine na propagandu fizičke kulture.

Iz postavljenog cilja proizilaze i zadaci istraživanja. Zadaci istraživanja se sastoje iz dva dela:

1. Prvi deo se odnosi na opšti deo, tj. podatke ispitanika (pol ispitanika, starosnu strukturu, školsku spremu roditelja, zanimanje i obrazovanje).
2. Drugi deo zadataka odnosi se na rezultate istraživanja javnosti njihovih stavova prema fizičkoj kulturi: Utvrditi rang sredstava masovne komunikacije koja pospešuju sport, fizičko vaspitanje i sportsku rekreaciju; Utvrditi koji sportski događaji su najgledaniji; Utvrditi zainteresovanost članova porodice za pojedine sportske oblasti; Sagledati zainteresovanost lokalne sredine za razvoj i ulaganje u sportsku infrastrukturu; Utvrditi koliko lokalni mediji daju doprinos propagandi sporta, fizičkog vaspitanja i sportsko – rekreativnih aktivnosti; Utvrditi koliko je interesovanje vaspitno – obrazovnih ustanova u propagandi fizičkog vaspitanja i sporta; Utvrditi koliko materijalnih sredstava roditelji odvajaju za ove aktivnosti; Utvrditi odgovornost Sportskog saveza u organizaciji i propagandi sporta, fizičkog vaspitanja i sportsko – rekreativnih aktivnosti i Utvrditi odgovornost sportskih menadžera i ostalih za razvoj fizičke kulture uopšte.

3. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

U istraživanju ovog rada moguća su različita hipotetička polazišta koja želimo da proverimo, potvrdimo ili opovrgnemo. U radu je definisano nekoliko hipoteza. S obzirom na utvrđeni cilj istraživanja pošlo se od generalne hipoteze koja se odnosi na:

G₁ - Da uticaj životne sredine treba da bude presudan na celokupnoj organizaciji fizičke kulture.

H₁ – Ne postoje razlike u odgovorima ispitanika oca i majke, školske sprema i zaposlenosti u rangiranju sredstava komunikacije;

H₂ – Ne postoje razlike u odgovorima ispitanika kod praćenja sportskih događaja;

H₃ – Da ne postoje značajne razlike između dece u bavljenju sportom;

H₄ – Da ne postoje statistički značajne razlike ispitanika o uticaju lokalne uprave o ulaganju u infrastrukturu;

H₅ – Ne postoje statistički značajne razlike između ocena rada lokalnih medija na propagandi fizičke kulture;

4. METODE ISTRAŽIVANJA

U skladu sa predmetom, ciljem i zadacima istraživanja za prikupljanje podataka korišćena je deskriptivna metoda kao i metod teoretske analize. Prikupljene podatke neophodne za ocenjivanje pojedinih aktuelnih pitanja u ovom radu izvršeno je tehnikom anketiranja – anketnog karaktera, koristeći upitnik, koji sa nizom pitanja i ponuđenih odgovora predstavlja empirijski materijal.

Nakon izvršenog anketiranja upitnici su pregledani i razvrstani prema polu. Statistička obrada podataka iz ove ankete izvršena je procentualno, izračunata je aritmetička sredina za pojedine vrednosti, a rezultati su prikazani tabelarno.

4.1 Uzorak ispitanika

U ovom istraživanju uzorak čini 150 ispitanika, odrasle, radno sposobne osobe kako bi zadovoljile kriterijum reprezentativnosti, kao i mogućnost primene određenih statističkih postupaka. Uzorkom je obuhvaćeno 80 ispitanika muškog i 70 ženskog pola što predstavlja prilično ujednačene grupe. Ispitanici se razlikuju po stepenu stručne spreme. Osnovni podaci o ispitanicima prikazani su u posebnoj tabeli interpretacije rezultata istraživanja.

4.2 Opis istraživanja

Anketom su obuhvaćeni roditelji – građani Opštine Novi Pazar. Upitnik je bio posebno naznačen za oca, a posebno za majku tako da je jedan učenik mogao dobiti samo upitnik za jednog roditelja.

4.3 Značaj istraživanja

Istraživanje je dalo niz odgovora na pitanja koja se odnose na sagledavanju životne sredine prema uticaju javnosti i medija na razvoj fizičkog vaspitanja, sporta i sportske rekreacije. Rezultati će dati doprinos pravilnom usmeravanju propagande koja će uvažavati odnose prema javnosti.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

TABELA 1: PITANJE 1 “RANGIRAJTE SREDSTVA KOMUNIKACIJE SA JAVNOŠĆU”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Televizija	35	44	31	44	66	44
2.	Dnevna štampa	10	13	9	13	19	13
3.	Radio	13	16	12	17	25	16
4.	Internet	15	18	9	13	24	16
5.	Sportska štampa	4	5	2	3	6	4
6.	Ostala sredstva	3	4	7	10	10	7
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Istraživanje na ovo pitanje ukazuje na važnost sredstava komunikacije koju su istakli ispitanici. U tabelama je prikazan procenat najaktuelnijih sredstava posebno za oba pola. Poređenjem dobijenih rezultata zapažene su male razlike između roditelja oba pola. Roditelji

ženskog pola više prate radio kao sredstvo informisanja od roditelja muškog pola koji više koriste internet.

TABELA 2: PITANJE 2 “KOJE SPORTSKE DOGAĐAJE NAJČEŠĆE PRATITE”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Košarka	10	12	7	10	17	11
2.	Odbojka	9	11	10	14	19	13
3.	Rukomet	4	5	2	3	6	4
4.	Gimnastika	1	1	2	3	3	2
5.	Tenis	6	7	8	11	14	9
6.	Atletika	8	10	6	9	14	9
7.	Skijanje	3	4	4	6	7	5
8.	Plivanje	7	9	8	11	15	10
9.	Fudbal	22	28	/	/	22	15
10.	Biciklizam	2	3	3	4	5	3
11.	Borilački sportovi	6	7	6	9	12	8
12.	Ostali sportovi	2	3	14	20	16	11
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Ispitanici su dali veliki broj odgovora koji su rangirani i prikazani na tabeli broj 2. posebno se zapaža da roditelji muškog pola najčešće prate fudbal u 28% slučajeva, dok majke ne interesuju ovi događaji. Pet dobijenih odgovora sa najvećim procentom kod oca iznosi 70% od ukupnog broja ispitanih, a pet najvećih odgovora kod majke iznose 66%.

TABELA 3: PITANJE 3 “KOLIKO JE ZAINTERESOVANOST VAŠE DECE ZA PRAĆENJE I BAVLJENJE SPORTOM”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Velika	34	43	28	40	62	41
2.	Srednja	31	39	26	37	57	38
3.	Mala	15	18	16	23	31	21
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Dobijeni rezultati ukazuju da oba pola roditelja su dali slične rezultate predstavljene na tabeli broj 3. Roditelji muškog pola ističu da deca posvećuju veću pažnju praćenju sporta za razliku od roditelja majki. Posebno je izražen procenat od 21% koji ukazuje na nezainteresovanost dece za praćenje sporta.

TABELA 4: PITANJE 4 “KAKO OCENJUJETE ZAINTERESOVANOST LOKALNE SAMOUPRAVE ZA RAZVOJ I ULAGANJE U SPORTSKU INFRASTRUKTURU”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Zainteresovana je	21	26	16	22	37	25
2.	Malo je zainteresovana	36	45	27	39	63	42
3.	Povremeno je zainteresovana	23	29	27	39	50	33

Ukupno	80	100	70	100	150	100
--------	----	-----	----	-----	-----	-----

Odgovori ispitanika na ovo pitanje ukazuju na podatke koje bi lokalna samouprava morala da zna, koji se odnose na nezainteresovanost ili povremenu zainteresovanost. Kod ovog pitanja posebno se ističe odgovor majki koje ukazuju na povremeno interesovanje lokalne samouprave. Ali zajednička konstatacija od 42% ukazuje na malu zainteresovanost lokalne samouprave.

TABELA 5: PITANJE 5 “KOLIKO PO VAŠEM LOKALNI MEDIJI DAJU VREMENSKOG PROSTORA PROPAGANDI SPORTA, FIZ. VASPITANJA I SPORTSKO-REKREATIVNIM AKTIVNOSTIMA”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Pridaju dosta prostora	17	21	15	21	32	21
2.	Pridaju malo prostora	28	35	22	32	50	34
3.	Pridaju povremeno	35	44	33	47	68	45
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Dobijeni podaci prikazani na tabeli br. 5 ukazuju na stavove roditelja oba pola prema informisanju iz oblasti fizičke kulture na lokalnim medijima. Ispitanici ističu TV propagandno i specijalne emisije posvećene sportu uopšte. Dobijeni rezultati su dosta približni kod ispitanika oba pola.

TABELA 6: PITANJE 6 “KAKO OCENJUJETE ZAINTERESOVANOST VASPITNO-OBRAZOVNIH USTANOVA O PROMOVISANJU FIZIČKOG VEŽBANJA”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Zainteresovano	31	39	27	39	58	39
2.	Nezainteresovano	28	35	25	36	53	35
3.	Ne mogu da odredim	21	26	18	25	39	26
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Dobijeni rezultati prikazani na tabeli br. 6 ukazuju na stavove roditelja prema odnosima vaspitano – obrazovnih ustanova (škola) vezano za odnose nastavnčkog kolektiva – upravu škole prema propagandi u fizičkom vaspitanju i sportu kao i organizovanju sportsko – rekreativnih aktivnosti. Dobijeni rezultati ukazuju na dosta približne odgovore ispitanika. Maksimalne i minimalne vrednosti su dosta ujednačene. Aritmetička sredina je isto zanemarujuća, dok je standardna devijacija izražena kod odgovora pod rednim brojem tri.

TABELA 7: PITANJE 7 “KOLIKO MATERIJALNIH SREDSTAVA ODVAJATE ZA SPORTSKE REKVIZITE, SPORTSKU OPREMU I PLAĆANJE ČLANARINE ZA TRENIRANJE?”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Do 3.000 din	28	35	19	27	47	32
2.	Do 4.000 din	12	15	11	16	23	15
3.	Do 5.000 din	13	16	10	14	23	15

4.	Preko 5.000 din	9	11	15	21	24	16
5.	Ne odvajam ništa	18	23	15	21	33	22
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Rezultati ispitanika – roditelja na ovo pitanje prikazani na tabeli broj 7 ukazuju koliko roditelji izdvajaju sredstava potrebnih za uspješnije bavljenje sportom. Rezultati imaju dosta razlika u pojedinim odgovorima koji su posebno prikazani za oba pola. Razlika je posebno izražena kod odgovora pod rednim brojem četiri, gde je izražena i maksimalna i minimalna vrednost. Posebno je izražena standardna devijacija koja iznosi oko 10% u korist majki.

TABELA 8: PITANJE 8 “KO JE PO VAŠEM MIŠLJENJU NAJUTICAJNIJI ZA USPEH SPORTSKOG KLUBA U TAKMIČENJU?”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Menadžer	22	28	23	34	45	30
2.	Trener	16	20	15	21	31	20
3.	Lokalna uprava	16	20	12	17	28	19
4.	Svi podjednako	15	19	12	17	27	18
5.	Ne mogu da odredim	11	13	8	11	19	13
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Analizom na pitanje broj 8 sačinjena je rang lista koja je prikazana na tabeli broj 8. Roditelji – otac opredelio se da istakne važnost menadžera kao uticajnu ličnost za uspeh u takmičenju, dok majke u većem procentu ističu menadžera. Aritmrička sredina i standardna devijacija je neznatna kod ovih odgovora.

TABELA 9: PITANJE 9 “OCENITE RAD SPORTSKOG SAVEZA (SAVEZA KOJI OKUPLJA I PRATI RAD SPORTA, FIZIČKOG VASPITANJA I SPORTSKE REKREACIJE) U NAŠOJ OPŠTINI”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Dobro radi	19	24	15	21	34	23
2.	Povremeno je aktivan	34	43	25	36	59	39
3.	Slabo radi	16	20	12	17	28	18
4.	Ne mogu da odredim	11	14	18	26	29	20
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Dobijeni rezultati prikazani su na tabeli broj 9 na kojoj se može zapaziti da postoji razlika u odgovorima dva različita pola ispitanika.

TABELA 10: PITANJE 10 “KADA BI VI ODLUČIVALI KOJEM SPORTSKOM KOLEKTIVU BI DALI PRIORITET U MEDIJIMA KAO I U NJHOVOM FINANSIRANJU?”

r. b.	Odgovori	Otac		Majka		Ukupno	
		Br.	%	Br.	%	Br.	%
1.	Fudbal	29	36	5	7	34	22

2.	Atletika	6	7	7	10	13	9
3.	Košarka	12	16	11	16	23	15
4.	Odbojka	11	14	18	26	29	19
5.	Rukomet	4	5	5	7	9	6
6.	Borilački sportovi	8	10	7	10	15	10
7.	Tenis	5	6	8	11	13	9
8.	Povremeni sportovi	5	6	9	13	14	10
Ukupno		80	100	70	100	150	100

Redigovanjem dobijenih rezultata zapaža se odgovor kod roditelja (Oca) koji se u najvećem procentu opredelio za fudbal, dok je zapažen procenat majki opredeljen za odbojku 26%, kao i za povremene sportove (skijanje, sportovi na vodi).

Sugestije dobijene od strane 86 ispitanika ili 53% ispitanih odnose se na izvesne predloge, žalbe koje smo saželi u sledećem tekstu. Najčešći komentari u obliku predloga bili su blagovremene informacije oko školskog i olimpijskog sporta, fizičkog vaspitanja. Da više medijske pažnje bude usmereno oko takmičenja u okviru škole, opštine, regiona, okruga i Republike.

U cilju popularizacije fizičkog vaspitanja, sporta i sportske rekreacije uključiti sve medije, posebno one kojima gazduju privatnici. Organizovati više javnih tribina koje će biti posvećene što boljoj prosvetljenosti iz oblasti sporta, fizičkog vaspitanja i sportsko–rekreativnih aktivnosti. Roditelji–ispitanici oba pola dali su više predloga – mera koje utiču na unapređenje sporta, fizičkog vaspitanja i sportsko – rekreativnih aktivnosti.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Uloga životne sredine i javnosti ima poseban uticaj na razvoj sporta, fizičkog vaspitanja i sportsko–rekreativnih aktivnosti. Možemo istaći da nema statistički značajnih razlika između roditelja oba pola u odnosu uticaja javnosti na fizičku kulturu u celini.

Pomoćne hipoteze možemo podeliti u dve grupe. U prvu grupu pomoćnih hipoteza potvrđeno je da nema statistički značajnih razlika pola, školske spremne, zaposlenosti na uticaj sredstava komunikacije između roditelja. Druga grupa pomoćnih hipoteza odnosi se na uticaj praćenja i bavljenje sportom svoje dece. Potvrđena je hipoteza da postoji statistički značajna razlika oca i majke. Ispitanici ženskog pola ukazuju da su deca malo ili srednje zainteresovana, dok ispitanici muškog pola (oca) daju bolje rezultate. Analizom rezultata dobijenih kod dva subuzorka oca i majke posmatranih u prostorima, a na osnovu dobijenih rezultata postavljene hipoteze su dosta logične s obzirom na iskaze koji su preko upitnika valorizovani. Polazeći od specifičnosti problematike koja je istraživana uz korišćenje teoretske analize i instrumenta istraživanja, ankete, sačinjeni upitnik je bio hotimičan, tako da izračunati osnovni statistički parametri odgovaraju prostorima oba pola.

REFERENCE

- [1] Aćimović, D. (2004). Osovi menadžmenta u sportu. Niš: Serbona.
- [2] Blagajac, M. (1984). Teorija sportske rekreacije. Beograd: Logoš.
- [3] Leskovšek, J. (1980). Teorija fizičke kulture. Beograd: jugoslovenski savez za fizičku kulturu.
- [4] Međedović, E. (2010). Metodika fizičkog vaspitanja. Novi Pazar: DUNP.
- [5] Milanović, Lj. (1997). Nastava fizičkog vaspitanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

OPTIMIZACIJA TRANSPORTNIH LANACA

Doc. dr Momčilo Sladoje dipl. ing. saob.
Internacionalnu univerzitet u Travniku
065-601-504; sladojem@teol.net
Snežana Sladoje dipl.ecc
“Drina osiguranje” d.o.o. Milići
065-681-926; sladojem1@teol.net

Sažetak: Troškovi transporta inkorporirani su u svakom proizvodu i usluzi, pa racionalizacija transportnog sistema indirektno utiče na konkurentnost proizvoda i kvalitet društvenog života. Racionalizacija transportnog sistema počinje optimizacijom svakog pojedinačnog transportnog lanca. Primjena multimodalnog sistema transporta je osnov za racionalizaciju transportnih lanaca, putem iskorištavanja konkurentskih prednosti svakog pojedinačnog vida transporta. Konkurentska analiza prikazana u ovom radu pokazala je da u Evropskoj Uniji dominantnu ulogu imaju drumski i pomorski transport. I pored brojnih nedostataka koji su vezani za drumski saobraćaj kao što su velika potrošnja energije i zagađenje životne sredine, on je uspio da zadrži vodeću ulogu i to prije svega zahvaljujući velikoj elastičnosti. Sposobnost da može da preveze bilo koju količinu robe na bilo koju udaljenost i dopremi robu „od vrata do vrata“ doprinijelo je da stekne ključnu prednost u odnosu na ostale vidove transporta. Evropska Unija uvozi velike količine nafte i sirovina koji zahtijevaju prevozna sredstva velikih kapaciteta a najpodobnija za to su transportna sredstva vodnog transporta. Pored transportnih kapaciteta namijenjenih za masovna prevoženja i niski troškovi značajno utiču na upotrebu transportnih sredstava vodnog transporta.

Ključne riječi: *Transportni lanac, vidovi transporta, konkurentske prednosti, eksploatacione karakteristike, transportni rad*

OPTIMIZATION OF TRANSPORT CHAINS

Abstract: Transportation costs are incorporated into every product and service, and the rationalization of the transport system indirectly affects the competitiveness of products and the quality of social life. The rationalization of the transport system begins by optimizing each individual transport chain. The application of multimodal transportation system is the basis for the rationalization of transport chains, through exploiting the competitive advantages of each mode of transport. Competitive analysis presented in this paper showed that the predominant role of the European Union have road and sea traffic. Despite numerous shortcomings that are related to road traffic as well as high energy consumption and pollution